

16.8.2024

Lausunto

Dnro 245/00.09.00/2024

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyyntö luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulkomaalaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (VN/24207/2023)

Lausunnonantajan lausunto

Vaasan yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen ulkomaalaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyvistä laista.

Yliopisto pitää kolmen kuukauden aikarajaa ongelmallisena, ja haluamme kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin.

Ruotsia käytetään vertailukohtana, sillä myös siellä on käytössä kolmen kuukauden työttömyysjakso, kun taas Tanskassa ja Norjassa sovelletaan kuuden kuukauden jaksoa. Vaikka tilannetta ei voida suoraan verrata yksi yhteen, on huomionarvoista, että viime vuosina Ruotsi on kamppailut kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoinnissa otettuaan käyttöön joukon rajoittavia maahanmuutto- ja kansainväliseen työvoimaan liittyviä poliittisia linjauksia.

Sekä Tanskassa että Norjassa on merkittävä pula osaavasta työvoimasta, ja monet työvoimapula-alat ovat samoja kuin Suomessa. Kuuden kuukauden työnhakujakso työttömille antaa näille maille kilpailuedun, mutta tästä huolimatta osaavan työvoiman säilyttämisessä on edelleen haasteita. Suomi riskeeraa väestörakenteeseen ja osaavaan työvoimaan liittyvien haasteidensa pahentumisen.

EU:n yhdistelmälupadirektiivi edellyttää kaikkia jäsenvaltioita soveltamaan kolmen kuukauden suoja-aikaa työperusteisten oleskelulupien kohdalla työttömyyden sattuessa ja kuuden kuukauden suoja-aikaa, jos oleskelulupa on ollut voimassa vähintään kaksi vuotta.

Tämä muutos korostaa työntekijöiden suojelua ja määrittää vähimmäisajan. Vaikka kansainväliset opiskelijat säilyttävät oikeutensa enintään kahden vuoden työnhakujaksoon valmistumisen jälkeen, on edelleen hyvin mahdollista, että työpaikan saatuaan he voivat jälleen jäädä työttömiksi ennen kuin he täyttävät jonkin kriteereistä, jonka nojalla he voivat nauttia kuuden kuukauden työnhakujaksosta. Ehdotus saattaa myös jättää huomiotta sen, että vastavalmistuneilla on usein nousujohteinen urapolku, johon voi liittyä nopeutettu eteneminen alempien tehtävien kautta, jotta he pääsevät käsiksi ylempiin tai erikoistuneisiin tehtäviin. Myöskään termi "erityisasiantuntija" ei ole selkeä, mutta epäilemme sen viittaavan todennäköisemmin ammattiin tai tehtävänimikkeeseen (<https://stat.fi/>) kuin koulutustaustaan, joten tämä ei ratkaise edellä kohdassa 3 esitettyjä asioita.

Kolme kuukautta ei ole käytännöllinen aika työnhakujaksolle, ja se riskeeraa osaamisen/osaavan työvoiman tarpeettoman poistumisen Suomesta. Suomalaiset rekrytointiprosessit, erityisesti tasoilla, joille hallitus

haluaa houkutellessa osaajia, voivat olla pitkiä ja sisältää useita haastattelukierroksia ja/tai testejä. Tämä voi painostaa työttömiä hakemaan "mitä tahansa" työtä ja saattaa estää optimaalisen rekrytoinnin toteutumisen, mikä vaikuttaa tuottavuuteen.

Suomen teollisuudessa kesäkausi ja kausisykli johtavat työpaikkojen määrän merkittävään laskuun kesäkuun ja joulukuun välillä. Työttömiksi jäävillä henkilöillä, joiden kolmen kuukauden työnhakujakso osuu tähän aikaan tai alkaa hieman ennen sitä, kuten valmistuvilla opiskelijoilla, voi uudelleentyöllistymismahdollisuudet merkittävästi heikentyä. Muutos ei kannusta potentiaalisen työvoiman, mukaan lukien erityisosaaajien, houkuttelemiseen ulkomailta, sillä maahanmuuttoon liittyvien linjausten epävakaus vähentää houkuttelevuutta. Vaikutus ulottuu myös mahdollisiin kansainvälisiin opiskelijoihin. Niin ikään muutos kannustaisi jo nyt Suomessa työskenteleviä kansainvälisiä henkilöitä, jota koskisi vain kolmen kuukauden työnhakujakso, harkitsemaan, olisivatko he paremmassa asemassa muissa maissa.

Vaasassa, 16.8.2024

Minna Martikainen
rehtori, Vaasan yliopisto

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti UWasa Sign-järjestelmällä
This document has been electronically signed using UWasa Sign

Päiväys / Date: 16.08.2024 16:56:28 (UTC +0300)

MINNA KATRIINA MARTIKAINEN

Rehtori

Vahva henkilötunnistus
Strong proof of identity

FTN eID [https://www.ident.nets.eu/oidc; Do6vqfT11ypzggp4oY_8zHxAQnQpaqmjSSVO7arWaos=]